

LIISA JA KUSTAA VILKUNAN RAHASTO

Akateemikon perintö Keski-Pohjanmaalle

Rahasto perustuu lahjoituksiin professori ja akateemikko Kustaa Vilkun (26.10.1902–6.4.1980) täyttäessä 75 vuotta ja Kustaa Vilkun ja hänen puolisonsa Liisa Vilkun (o.s. Virkkunen, 28.12.1904–1.12.1988) sekä kuvaaja Eino Mäkisen (1908–1987) lahjoituksiin. Rahasto tukee kansanperinteen vaalimista sekä kansatieteellistä tutkimusta, opetusta ja opiskelua.

Kustaa Gideon Vilkuna syntyi Nivalassa talonpoikaisten August Wilkunan ja Anna Nikulan perheeseen. Kiertokoulun ja Nivalan kansakoulun käytyään hän kävi yksityisesti keskikoulun ja kirjoitti ylioppilaaksi Lapuan lukiosta 1923. Hän jatkoi opintojaan Helsingin yliopistossa pääaineenaan suomen kieli, ja sivuaineinaan hän opiskeli kansatiedettä, historiaa ja arkeologiaa. Hän valmistui yliopistosta 1927 ja palasi takaisin Helsinkiin 1931 Sanakirjasäätiön apulaisjohtajaksi. Vilkuna yhdisti työnsä sujuvasti akateemisiin opintoihinsa ja väitteli kansatieteen tohtoriksi 1936. Hän oli perustamassa Talonpoikaiskulttuurisäätiötä 1938.

Sotavuosina Vilkuna toimi Helsingin sotasensuuriviraston ja 1943–1944 tiedotuslaitoksen päällikkönä. Sodan jälkeen hän jatkoi tutkimustaan apurahalla, kunnes hänet valittiin Helsingin yliopiston kansatieteen professoriksi. Hän toimi myös dekaanina 1952–1957, ja Suomen Akatemian jäseneksi hänet valittiin 1959. Sodan aikana alkanut Vilkun poliittinen aktiivisuus lisääntyi hänen liittyttyään Maalaisliittoon. Hänestä tuli Urho Kekkosen läheinen ystävä ja kampanjapäällikkö, ja tämän presidenttivuosina Vilkunaa pidettiin jopa presidentin "harmaana eminenssinä". Hänellä oli useita poliittisia luottamustehtäviä, ja vuonna 1958 hän toimi Kuuskosken hallituksessa opetusministerinä. Vilkunalla oli merkittävä rooli myös kulttuuri- ja tiedepolitiikan saralla kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Kansatieteellinen ja historian tutkimus olivat Kustaa Vilkun varsinainen toimintakenttä, ja hänen tuotantonsa

Kustaa Vilkunasta tuli Kulttuurirahaston kunniaesimies 5.12.1979. Kuva: SKR.

käsittää lukuisten artikkelien lisäksi kymmenkunta laajempaa tutkimusta. Oman lukunsa Vilkun uralla muodostaa hänen maakunnallinen toimintansa, johon kuuluivat keskipohjalaisen kansanperinteen tallentaminen maakuntaretkillä, useat kirjoitukset ja esitelmät sekä toimiminen asiantuntijana maakunnan asioissa. Hän oli perustamassa myös Oulun yliopistoa, Suomen Kulttuurirahaston Keski-Pohjanmaan rahastoa, Kaustisen kansanmusiikkijuhlia ja maakuntajulkaisua. Toiminnallaan Vilkuna vaikutti ratkaisevasti Keski-Pohjanmaan maakuntaidentiteetin vahvistumiseen.

Vilkuna toimi lukuisissa luottamustehtävissä. Hän oli Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran jäsen vuodesta 1945 ja puheenjohtaja vuodesta 1971. Hän toimi pitkään myös Talonpoikaiskulttuurisäätiössä, Suomen kotiseutuliiton hallituksessa ja Yleisradion johtokunnassa ja hallintoneuvostossa.

Kustaa Vilkuna avioitui Liisa Virkkusen (ent. Snellman) kanssa Pyhännällä 1927. Liisa Vilkuna oli syntynyt Piipolassa Pyhännän kirkkoherran J. W. Virkkusen ja Hilma Maria Karlsbergin perheeseen. Vilkunoiden perheeseen syntyi viisi lasta.

Osuuskunta Sigillum/Markus Kivistö

Keski-Pohjanmaan rahasto on yksi Suomen Kulttuurirahaston 17 maakuntarahastosta. Se perustettiin vuonna 1959, jolloin se kuului Etelä-Pohjanmaan rahaston kanssa yhteiseen Pohjanmaan rahastoon. Vuonna 1963 Keski-Pohjanmaan rahastosta tuli oma rahastonsa. Keski-Pohjanmaan rahasto toteuttaa tarkoitustaan, maakunnan henkisen ja taloudellisen kulttuurin vaalimista ja kehittämistä, myöntämällä apurahoja ja palkintoja sekä järjestämällä muutakin kulttuuritoimintaa. Lisätietoa www.skr.fi/kp.